

6. osztály

Tanári példány¹

10. óra

1. Javítsd ki az elferdített szóláshasonlatot és a közmondásokat! Írd le az eredeti formájukat!²

Aki másnak vermet ás, maga tölti vissza.

_____

Ki korán kel, madarat lel.

_____

Él, mint Marci Egerben.

_____

Az egyik tizenkilenc, a másik huszonegy.

_____

2. Írd le az ismert szókapcsolatot a jelentés alapján a kulcsszó felhasználásával!

Pl.: meg sem hallja (elenged) → elengedi a füle mellett

csapdába csal (tőr) → _____

mérges nagyon (szikra) → _____

énekelni kezd (fakad) → _____

fegyelmez (tanít) → _____

ugyanazt mondják (fúj) → _____

3. Ha beírod a hiányzó mássalhangzókat, szólást kapsz! Segítségül megadtuk a szólás jelentését!³

a. ___ e ___ i a ___ á ___ o ___ á ___ á ___ .

Elmegy.

b. ___ e ___ ü ___ i a ___ o ___ á ___ á ___ .

Megbüntetik.

c. e ___ a ___ a ___ a ___ é ___ á ___ a.

Elfogy a türelme.

¹ A feladatlap a szólás - közmondás témakörét dolgozza fel. Ez a témakör elég nehezen szokott menni, az iskolai oktatás során háttérbe szokott szorulni ez a tananyag. Minden feladatnál fontos, hogy az adott szólás / közmondás jelentését közösen átbeszéljük a gyerekekkel.

² Önálló feladatmegoldás javasolt, ezek ismertebb szólások.

³ Itt a jelentések mellett adhatunk még plusz szóbeli segítséget is. *Megoldás: a. Szedi a sátorfáját. b. Megüti a bokáját c. Elszakad a cernája.*

4. Egészítsd ki a szólásokat a minta alapján! Segítségül megadjuk a szólások jelentését.⁴

Minta: Feltűnően rosszkedvű, haragos, veszekedős: *Bal lábbal kelt föl.*

a) Elmond, kikotyog valamit, amit titokban kellene tartania:

El..... a szá.....

b) Nem titkolja el, kereken megmondja a véleményét:

Nem t..... la..... a szá.....

c) Tétlenül ácsorog, báméskodik; csodálkozik, bámul valamin:

A szá..... tá.....

5. Egészítsd ki a két szólást a megadott szavak közül a megfelelővel, majd karikázd be a szólás jelentését jelölő betűt!

a) ..... tör valaki felett.

(Botot, Pálcát, Cserepet, Babérkoszorút)

A) Ünnepeélyes keretek között tesz esküt.

B) Lesújtó ítéletet mond róla; elítéli a cselekedetéért.

C) Szomorú, megrendítő hírrel érkezik.

D) Vidáman, erőteljesen táncol; bolondozik.

b) Bekötik a .....

(kezét, nejét, fejét, kecskét)

A) Rossz döntés meghozatalára kényszerítik.

B) A harci sebeit gyógyítják.

C) Feleségül veszik.

D) Elismerik a tetteit, cselekedeteit.

⁴ Felvételi feladat volt régebben, célszerű az önálló feladatmegoldás rövidebb idő alatt.

6. Írd az idézetek elé a felismert költői eszközök nagybetűs jelét! Az aláhúzott szavakat vedd figyelembe!⁵

A) megszemélyesítés   B) párhuzam   C) ismétlés   D) hasonlat

- a) .... Láttad-e a fát,
mikor hirtelen
szél karolja át?
- b) .... Széles határba
fut a szél magába,
nyakában a lába,
sosem érsz nyomába.
- c) .... Ül a horgász hosszú bottal,
mint egy szobor, oly nyugodtan.
Majd a karján mutatja:
Ekkora volt a **potyka!**

.....

d) Írj rímelő szót a kiemelt szóra!

7. Alkoss két ugyanilyen ritmusú sort a megadott szóhalmazból válogatva! A megadott szavakat csak egyszer használhatod fel! (A szavakat ne toldalékolj!)⁶

Csendül a nóta

.....
.....

hangod, gerlice,
a, vadgalamb, szélben,
három, és, szárnyai,
hallom, szólal

⁵ Itt szóban átismételhetjük velük a tanult költői képek fogalmát.

⁶ Itt a megadott példát ritmizálhatjuk nekik segítségképpen.

8. Válaszolj az alábbi tréfás kérdésekre! Válaszod indokold a dőlt betűs szólás jelentése alapján!

Pl.: Hol leskelődik az, *aki résen van*? ---- Sehol, mert a kifejezés azt jelenti, hogy nagyon figyel.

a. Tüsszent – e az, akinek *borsot törnek az orra alá*?

---

b. Éhes lesz -e az, aki már *megette a kenyere javát*?

---

c. Port törölget az, aki *rázza a rongyot*?

---

d. Akinél *eltörött a mécses*, annak vigyünk -e pillanatragasztót?

---

e. Kell -e szemüveg annak, aki *nem látja a fától az erdőt*?

---

9. Melyik közmondásra gondoltunk?

a. Messzebbre jutsz, ha csökkentett sebességgel mész.

---

b. Aki pirkadatkor ébred, kincset talál.

---

c. Egy cserépedény, mellyel vizet hordanak, egyszer csak megsemmisül.

---

d. A hamisan szólót gyorsabban beérik, mint egy rossz lábú háziállatot.

---

e. Néhány ülőalkalmatosság mellett a földön találja magát.

---

10. Olvasd el figyelmesen az alábbi szövegrészleteket, majd oldd meg a hozzájuk kapcsolódó feladatokat!⁷

Az üvegáruk készítését Egyiptomban már a Kr. e. 15. században iparszerűen üzték. Kőlapra öntötték az olvadt üveget, és vashengerrel elegyengették. Egy vasrúd végére homokgolyót helyeztek, ezt az izzó üvegréteggel beburkolták. Megvárták, amíg kihült. Ekkor a vasrudat eltávolították, a homokot pedig kikaparták az üveg belsejéből. Így nyerték az öblösüveget.

Hogyan készültek az első üveglakok a Kr. u. 13. században?
 Az üvegfestmény tervét felrajzolták egy nagy kartonra.
 A jelzett részeket színes üvegből kivágták, majd ezeket ólompántokkal összefogták. A festmény apró részleteit utólag festették rá az üvegre.
 A szél nyomásának felfogására az üvegfestménybe vízszintesen és függőlegesen is merevítővasakat építettek be.

Tegyel $\times$ jelet a táblázat megfelelő helyére az olvasottak alapján!

	IGAZ	HAMIS
a) Öt lépésben készült az öblösüveg.		
b) A vasrács arra való, hogy védje az üveglakot a természeti erők rombolása ellen.		
c) Az üveglakok készítését az egyiptomiak kezdték, a Krisztus előtti időkben.		

Egészítsd ki az alábbi mondatokat a megfelelő szó felhasználásával a szövegek alapján!
 (A szavakat todalékolhatod.)

felhasználható szavak: **vasrúd, üveglak, vashenger, üvegréteg, ólompánt**

d) A hideg felületre kiöntött üveget ..... elsimították.

e) A(z) ..... legkisebb motívumait utólag festették meg.

f) Miután az üveg megszilárdult, a ..... kivették belőle.

g) Számozással állítsd időrendi sorrendbe a festett üveglak készítésének lépéseit!

... felrajzolták, ... összefogták, ... kivágták, ... ráfestették

⁷ A szövegértési feladat megoldására adjunk időkeretet (15 perc), aztán közösen ellenőrizzük!